



## Symposium

# ‘Het succes van de onderzoekende leraar’ 5 april 2012

13.00 tot 17.30 uur  
Schouwburg / Fontys Sittard

Onderzoek doen in de eigen schoolpraktijk als strategie voor  
professionalisering en schoolontwikkeling

Leraren, studenten lerarenopleiding, onderzoekers, opleiders, schoolleiders, bestuurders van:

Blariacumcollege  
Bisschoppelijk College Broekhin  
Connect College  
Graaf Huyn College  
Sintermeertencollege  
Sophianum  
Trevianum  
Philips van Horne SG  
Het Kwadrant  
Fontys Lerarenopleiding Sittard  
Open Universiteit  
Universiteit Maastricht

[www.aosl.nl](http://www.aosl.nl)

# Inhoudsopgave

Voorwoord .....	3
1. Programma.....	4
2. Praktische informatie (algemeen).....	5
3. Informatie voor zaalvoorzitters/discussianten .....	7
4. Lunchbijeenkomsten vakdidactiek .....	9
5. 1 <sup>e</sup> ronde parallelsessies: 4 <sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS en promovendi .....	10
6. 2 <sup>e</sup> ronde parallelsessies: presentaties leraren Academische Opleidingsscholen.....	11
7. 3 <sup>e</sup> ronde parallelsessies: posterpresentaties 3 <sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS .....	12
8. Achtergrondinformatie parallelsessies 1 <sup>e</sup> ronde: 4 <sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS en promovendi.....	13
9. Achtergrondinformatie parallelsessies 2 <sup>e</sup> ronde: leraren Academische Opleidingsscholen .....	16
10. Plattegrond Fontysgebouw: sessielokalen .....	19

## Voorwoord

Geachte symposiumdeelnemer,

Van harte welkom op het symposium vóór en dóór leraren (in opleiding), getiteld *'Het succes van de onderzoekende leraar'*. U bent één van de ruim 250 deelnemers.

Voor het eerst in de geschiedenis van de opleidingen voor leraren voortgezet onderwijs in Limburg wisselen tijdens één symposium zowel aanstaande als zittende leraren met elkaar kennis uit. Die hebben ze zelf actief verworven door het doen van onderzoek in de (eigen) schoolpraktijk.

Onder de vlag van de Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL) zet een aantal onderwijspartners zich gezamenlijk in voor de ontwikkeling en uitvoering van praktijkgerichte opleiding en professionalisering van leraren voortgezet onderwijs in Limburg. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is het scheppen van randvoorwaarden en kaders, die het doen van onderzoek door leraren (in opleiding), als (leer)strategie voor professionele ontwikkeling en schoolontwikkeling, bevorderen.

Bij onderzoek door leraren gaan de eigen professionalisering en het bijdragen aan de ontwikkeling van de school vaak hand in hand. Leraren ontwikkelen in hun eigen beroepspraktijk specifieke en waardevolle aanpakken en kennis, die de aandacht van collega's van andere scholen verdient. Helaas blijven de verworven inzichten (te) vaak verborgen voor de buitenwereld. In de hectiek van de dagelijkse schoolpraktijk wordt door leraren de prioriteit begrijpelijkerwijs gelegd bij hun kerntaak: het verzorgen van onderwijs. Het symposium biedt leraren daarom een podium om de aanpak en opbrengsten van eigen onderzoek met anderen te delen.

In dit boekje treft u relevante inhoudelijke en logistieke informatie over het symposium aan. Na twee korte plenaire lezingen over het belang en nut van onderzoek door leraren heeft u de keuze uit ruim 25 sessies. Het betreft korte presentaties over afgerond en lopend kleinschalig onderzoek in de schoolpraktijk. Voor deelnemende studenten wordt als extra prikkel door een onafhankelijke jury een aantal prijzen voor de beste presentaties toegekend.

Ik vertrouw erop dat de eerste editie van het AOSL-onderzoeksymposium nieuwe stijl een succes wordt. Tevens spreek ik de hoop uit dat de kennisdeling door en met leraren (in opleiding) in deze vorm de komende jaren een duurzaam karakter krijgt. De organisatiecommissie stelt het daarom op prijs als u het digitale evaluatieformulier wil invullen en retourneren. U ontvangt dit per e-mail enkele dagen na afloop van het symposium. Uw feedback is van belang voor de organisatie van de volgende edities van dit symposium. De datum van het tweede symposium is inmiddels vastgesteld op 11 april 2013. Ook hiervoor bent u alvast van harte uitgenodigd.

Tot slot bedank ik iedereen die een bijdrage levert aan het symposium van dit jaar en wens ik alle deelnemers een inspirerende en plezierige middag toe.

Namens de AOSL-symposiumcommissie 2012

*Dr. Frank Crasborn, voorzitter*

# 1. Programma

---

## **Lunchbijeenkomsten**

11.30-13.00 uur: Lunchbijeenkomsten netwerken vakdidactiek  
(Organisatie: opleidingscoördinatoren Fontys Lerarenopleiding Sittard)

---

## **Symposium**

*Het eerste en plenaire deel van het symposium vindt plaats in de **Rabobankzaal van de Sittardse Schouwburg**. De zaal is bereikbaar via de ingang van het belendende Fontysgebouw.*

12.45 uur: **Inloop en ontvangst** deelnemers symposium met koffie/thee en vlaai  
(Ingang Fontysgebouw, Mgr. Claessensstraat 4 te Sittard)

13.30 uur: **Opening** door dagvoorzitter drs. Ton Lenders  
(Coördinator AOSL)

13.35 uur: **Welkom** door gastheer drs. André Nijsen  
(Directeur Fontys Lerarenopleiding)

-----  
13.40 uur: **Inleiding** 'Het belang van onderzoek doen en delen' door drs. Ron Bonekamp,  
(Lid College van Bestuur Stichting LVO / penvoerder AOSL)

13.50 uur: **Lezing** 'Het succes van de onderzoekende aap' door drs. Patrick van Veen  
(Apemanagement, training & advies [www.apemanagement.nl](http://www.apemanagement.nl))

-----  
*Het tweede deel van het symposium vindt plaats in **lokalen van het Fontysgebouw** (zie voor exacte locaties overzichten verderop in dit boekje).*

14.20-14.25 uur: Instructie parallelsessies door dagvoorzitter

14.30-15.20 uur: **Ronde 1:** parallelsessies 4<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS en promovendi

15.30-16.20 uur: **Ronde 2:** parallelsessies presentaties leraren Academische Opleidingsscholen

16.30-17.15 uur: **Ronde 3:** parallelsessies posterpresentaties 3<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS

---

*Het slot van het symposium vindt plaats in het **Auditorium van het Fontysgebouw**.*

17.20 uur: **Prijsuitreiking** beste presentaties door dr. Frank Crasborn  
(Voorzitter symposiumcommissie)

17.30 uur: **Reactie** op de dag vanuit 'aaperspectief', door drs. Patrick van Veen

17.40 uur: **Afsluiting** door de dagvoorzitter drs. Ton Lenders

17.45 uur: **Nazit** met drankje (restaurant Fontys)

---

## 2. Praktische informatie (algemeen)

### **Symposiumcommissie**

- Frank Crasborn (vz.) [f.crasborn@fontys.nl](mailto:f.crasborn@fontys.nl)
- Ton Lenders [tlenders@aosl.nl](mailto:tlenders@aosl.nl)
- Jo Gardeniers [p.gardeniers@fontys.nl](mailto:p.gardeniers@fontys.nl)
- Liesje Reynders [liesje.reynders@ou.nl](mailto:liesje.reynders@ou.nl)
- Reggie Berkers [r.berkers@fontys.nl](mailto:r.berkers@fontys.nl)
- Sandra Bisschop [sbisschop@aosl.nl](mailto:sbisschop@aosl.nl) (secretariaat)
- Marlies Vissers [m.visserscornelussen@fontys.nl](mailto:m.visserscornelussen@fontys.nl) (secretariaat)

### **Symposiumlocatie**

Fontys Lerarenopleiding Sittard  
Mgr. Claessensstraat 4, Sittard  
Tel. 08850-77088

### **Bereikbaarheid en parkeren**

Met de *trein*. Vanaf station Sittard is het 5 minuten lopen naar het Fontysgebouw dat naast de Sittardse schouwburg ligt.

Komt u met de *auto* dan kunt u vlakbij *betaald* parkeren:

- In de parkeerkelder van het Fontysgebouw (beperkt aantal plaatsen)
- Op het parkeerterrein van Fontys direct naast het Fontysgebouw
- Op de gemeentelijke parkeerplaats direct naast het parkeerterrein van Fontys.
- Op de gemeentelijke parkeerplaats aan het einde van de Parallelweg (sporthal).

### **Ingang, ontvangst en badge**

De ingang voor het symposium is aan de voorzijde van het Fontysgebouw (zie plattegrond achterin). Vanaf 12.45 uur kunt u zich aanmelden bij de informatiebalie (zie plattegrond). U ontvangt dan een badge met uw naam, het gedrukte symposiumboekje en een kop koffie/thee en vlaai.

### **Infobalie en symposiumsecretariaat**

Tijdens de symposiummiddag is de informatiebalie, tevens symposiumsecretariaat, permanent operationeel (zie plattegrond). U kunt hier tijdens het symposium terecht met logistieke en praktische vragen. Marlies Vissers en Sandra Bisschop zullen u te woord staan. U kunt hen op die dag ook telefonisch bereiken onder nummer 08850-79174.

### **Kiezen van drie parallelsessies**

Na het plenaire deel dat tot 14.30 uur duurt vinden er drie rondes met parallelsessies plaats. Per ronde kunt u één parallelsessie kiezen. Elke sessie duurt 50 minuten.

Aan de hand van de informatie in dit boekje kun u vooraf of tijdens het symposium drie sessies kiezen. Per ronde treft u op één A4 het overzicht van de sessietitels aan:

- Overzicht ronde 1: pagina 10
- Overzicht ronde 2: pagina 11
- Overzicht ronde 3: pagina 12

Om het keuzeprocess te vergemakkelijken is over de inhoud van de sessies in ronde 1 en 2 verderop in het boekje achtergrondinformatie opgenomen. In de gedrukte versie van dit boekje in dezelfde paginakleur als het bijbehorende sessie-overzicht:

- Achtergrondinformatie ronde 1: pagina's 13, 14 en 15
- Achtergrondinformatie ronde 2: pagina's 16, 17 en 18

U kunt niet vooraf intekenen voor bepaalde sessies. Op het symposium gaat u naar de sessies waar uw interesse naar uit gaat. Daarbij geldt het adagium 'vol is vol'.

### ***Prijsuitreiking beste presentatie en poster***

De presentaties en posters van 3<sup>e</sup>- en 4<sup>e</sup>-jaarsstudenten FLOS (1<sup>e</sup> en 3<sup>e</sup> ronde met parallelsessies) worden door een onafhankelijke jury beoordeeld. Aan het eind van de middag worden prijzen uitgereikt voor de beste 3 presentaties en de beste 3 posters.

### ***Plattegrond***

Aan de binnenzijde van de achterkant van dit boekje treft u een plattegrond aan waarop u de lokalen van de parallelsessie kunt vinden.

### ***Helpdesk media-ict***

Zaalvoorzitters/discussianten en presentatoren kunnen bij problemen met de mediavoorzieningen om assistentie ter plaatse vragen via telefoon 08850-79623. Eddy Teunissen zal u dan van dienst zijn.

### ***Koffie, thee en frisdrank***

Koffie, thee en frisdrank is behalve bij de start van het symposium doorlopend beschikbaar in de lokalen waar de parallelsessies plaatsvinden.

### ***Borrel***

Na de afsluiting kunt u onder het genot van een drankje en een hapje napraten over de symposiummiddag. Ook hiervoor bent u van harte uitgenodigd.

### 3. Informatie voor zaalvoorzitters/discussianten

Hieronder treft u per ronde met parallelsessies de formats en richtlijnen voor het verloop van de sessies aan:

- Er zijn 3 rondes met elk ongeveer 10 parallelsessies waaruit gekozen kan worden door deelnemers.
- Ronde 1 en 2 duren elk precies 50 minuten. Ronde 3 duurt 45 minuten.
- Tussen de 3 rondes met parallelsessies is er steeds 10 minuten om te wisselen naar het lokaal van de gekozen sessie in de volgende ronde.
- Tijdens elke sessie is er in het betreffende lokaal een zaalvoorzitter/discussiant aanwezig. Hij of zij bewaakt de tijd en geeft korte feedback op de presentaties (zie hieronder).
- In elke ronde bestaan de sessies uit een presentatie- en een vragen/discussiedeel (zie hieronder).
- Tijdsoverschrijdingen zijn niet toegestaan! De start- en eindtijd van elke sessie en daarbinnen de presentatie- en discussietijd wordt (streng) bewaakt door de zaalvoorzitter/discussiant.
- In de lokalen is een laptop, beamer en scherm aanwezig. Presentatoren in ronde 1 en 2 dienen een stick met hun (ppt) presentatie mee te nemen.

#### ***Ronde 1: parallelsessies 4<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS en promovendi 14.30-15.20 uur***

- Elke sessie bestaat uit een presentatiedeel (30 minuten) en een discussiedeel (20 minuten).
- Bij 2 presentaties in één sessie duurt elke presentatie maximaal 15 minuten en blijft er 20 minuten over voor vragen en discussie.
- Bij 3 presentaties in één sessie duurt elke presentatie maximaal 10 minuten en blijft er eveneens 20 minuten over voor vragen uit en discussie met de zaal.
- De zaalvoorzitter/discussiant bewaakt de tijd en zorgt voor de aftrap van de vragen/discussieronde door bij elke presentatie één sterk punt (**top**) en één kritische vraag of suggestie (**tip**) te benoemen.

#### ***Ronde 2: parallelsessies presentaties leraren Academische Opleidingsscholen 15.30-16.20 uur***

- Elke sessie bestaat uit een presentatiedeel (30 minuten) en een discussiedeel (20 minuten).
- Bij 2 presentaties in één sessie duurt elke presentatie maximaal 15 minuten en blijft er 20 minuten over voor vragen en discussie.
- Bij 3 presentaties in één sessie duurt elke presentatie maximaal 10 minuten en blijft er eveneens 20 minuten over voor vragen uit en discussie met de zaal.
- De zaalvoorzitter/discussiant bewaakt de tijd en zorgt voor de aftrap van de vragen/discussieronde door bij elke presentatie één sterk punt (**top**) en één kritische vraag of suggestie (**tip**) te benoemen.

**Ronde 3: posterpresentaties 3<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS 16.30-17.15 uur**

- Ook in deze ronde bestaat elke sessie uit een presentatiedeel en een discussiedeel.
- In elke sessie worden 4 of 5 posters gepresenteerd. Eén vertegenwoordiger van de studentengroep licht de poster toe in maximaal 5 minuten.
- Na de presentaties van alle posters blijven er 20-25 minuten over om met vragen en suggesties in te zoomen op één of meerdere posters (plenair of in subgroepen bij elke poster).
- De zaalvoorzitter/discussiant bewaakt de tijd en zorgt voor de aftrap van de vragen/discussieronde door bij elke presentatie één sterk punt (**top**) en één kritische vraag of suggestie (**tip**) te benoemen.



## 4. Lunchbijeenkomsten vakdidactiek

11.30 – 13.00 uur

<b>Aardrijkskunde</b> <b>Lokaal 1.03</b> Voorzitter: R. de Reijke-Gubbens, <a href="mailto:h.dereyke@fontys.nl">h.dereyke@fontys.nl</a> Deelnemers: <ul style="list-style-type: none"><li>- E. Krutzen (Herlecollege)</li><li>- F. Lardinois (Sophianum)</li><li>- A. Nijsen (FLOS)</li><li>- M. van Rens (Den Hulster)</li><li>- E. Seijben (Herlecollege)</li></ul>	<b>Natuurkunde/Techniek</b> <b>Lokaal 2.04</b> Voorzitter: J. Smits, <a href="mailto:j.smits@fontys.nl">j.smits@fontys.nl</a> Deelnemers: <ul style="list-style-type: none"><li>- A. Colaris (Sintermeerten)</li><li>- O. van Egdom (Sintermeerten)</li><li>- E. Geraedts (Blariacum)</li><li>- L. Huibers (Charlemagnecollege)</li><li>- A. Rubens (St. Hubertuscollege)</li><li>- M. Smeets (FLOS)</li></ul>
<b>Engels</b> <b>Lokaal 1.04</b> Voorzitter: H. Lucassen, <a href="mailto:h.lucassen@fontys.nl">h.lucassen@fontys.nl</a> Deelnemers: <ul style="list-style-type: none"><li>- R. Bronsveld (Trevianum)</li><li>- H. Derksen (Broekhin)</li><li>- M. Jackson (FLOS)</li><li>- M. Kuipers (Herlecollege)</li><li>- T. Lenders (AOSL)</li><li>- S. Tokaya, (DaCapo)</li></ul>	<b>Nederlands</b> <b>Lokaal 0.07</b> Voorzitter: T. Neutelings, <a href="mailto:t.neutelings@fontys.nl">t.neutelings@fontys.nl</a> Deelnemers: <ul style="list-style-type: none"><li>- M. Bingen (Kwadrant)</li><li>- T. Boves (FLOS)</li><li>- S. Goossens (Connectcollege)</li><li>- H. Hotterbeekx (Trevianum)</li><li>- M. Janssen (Blariacum)</li><li>- G. Kirkels (Philips van Horne)</li><li>- T. Klein (Bondefantencollege)</li><li>- J. Peeters (Blariacum)</li><li>- J. Rompen (Herlecollege)</li><li>- N. Semeijn (DaCapo)</li><li>- E. Ten Haaf (Connectcollege)</li><li>- R. Verkerke (DaCapo)</li><li>- T. Verpoort (DaCapo)</li><li>- P. Wenmakers (FLOS)</li></ul>
<b>Geschiedenis</b> <b>Lokaal 0.03</b> Voorzitter: Th. van Vugt, <a href="mailto:m.vanvugt@fontys.nl">m.vanvugt@fontys.nl</a> Deelnemers: <ul style="list-style-type: none"><li>- P. Augustin (FLOS)</li><li>- J. de Brouwer (FLOS)</li><li>- N. Didden (St. Ursula)</li><li>- M. Eliaz (Schöndeln)</li><li>- G. Fey (Bondefantencollege)</li><li>- M. Heemels (FLOS)</li><li>- R. Jagtman (Den Hulster)</li><li>- J. Jansen (St. Ursula)</li><li>- D. Kevers (Trevianum)</li><li>- B. Kreijen (Charlemagnecollege)</li><li>- H. Maasen (St. Ursula)</li><li>- H. Oudelaar (Broekhin)</li><li>- J. van der Poll (Trevianum)</li><li>- M. Put (Bernardinuscollege)</li><li>- C. Wiesen (Eijkhagencollege)</li><li>- A. Willems (Trevianum)</li><li>- N. Zijlstra (Sintermeerten)</li></ul>	

## 5. 1<sup>e</sup> ronde parallelsessies: 4<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS en promovendi

14.30-15.20 uur

<p><b>Wiskunde</b> Voorzitter/discussiant: G. Nielissen OU, <a href="mailto:ge.nielissen@ou.nl">ge.nielissen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sandra Wieters: Referentieniveaus rekenen. In het vmbo <i>Fontysbegeleider: Jos van den Broek, <a href="mailto:jc.vandenbroek@fontys.nl">jc.vandenbroek@fontys.nl</a></i></li> <li>Desiree Backx/ Teun Verschueren: Rekenbeleid op school. <i>Fontysbegeleider: Jos van den Broek, <a href="mailto:jc.vandenbroek@fontys.nl">jc.vandenbroek@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 0.01</b></p>	<p><b>Economie</b> Voorzitter/discussiant: Harold Koolen, <a href="mailto:harold.koolen@fontys.nl">harold.koolen@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Janique Derks: Gebruik internet. B.C. Broekhin <i>Fontysbegeleider: Nele Coninx, <a href="mailto:ns.coninx@fontys.nl">ns.coninx@fontys.nl</a></i></li> <li>Olav Comans: Probleemgestuurd onderwijs. Leeuwenborgh <i>Fontysbegeleider: Raf Ensink, <a href="mailto:r.ensink@fontys.nl">r.ensink@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 1.06</b></p>
<p><b>Natuurkunde/Techniek</b> Voorzitter/discussiant: J. Lutgerink OU, <a href="mailto:jan.lutgerink@ou.nl">jan.lutgerink@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Mark Prickaerts: Beta keuze meisjes. Sint Maartenscollege <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i></li> <li>Hannie Janssen: Techniek en Geschiedenis. Cita Verde <i>Fontysbegeleider: Jos Smits, <a href="mailto:j.smits@fontys.nl">j.smits@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 0.04</b></p>	<p><b>Duits</b> Voorzitter/discussiant: F. Böttcher FLOS, <a href="mailto:f.boettcher@fontys.nl">f.boettcher@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kirsten de Vries: Jugendliteratur im Fremdsprachenunterricht. <i>Fontysbegeleider: Annette Gassdorf, <a href="mailto:a.gassdorf@fontys.nl">a.gassdorf@fontys.nl</a></i></li> <li>Juliane Krawczyk: Luistervaardigheid. <i>Fontysbegeleider: Corinne Struijs, <a href="mailto:c.struijs@fontys.nl">c.struijs@fontys.nl</a></i></li> <li>Justyna Iwaniec: Project Eifel. <i>Fontysbegeleider: Ferun Böttcher, <a href="mailto:f.boettcher@fontys.nl">f.boettcher@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 2.13</b></p>
<p><b>Aardrijkskunde</b> Voorzitter/discussiant: D. Tysmans OU, <a href="mailto:daisy.tysmans@ou.nl">daisy.tysmans@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sean van Engelen: Geologie van Z-Limburg bij de behandeling van het Nederlands landschap. <i>Fontysbegeleider: Riet de Reijke, <a href="mailto:h.dereyke@fontys.nl">h.dereyke@fontys.nl</a></i></li> <li>Michael Hoedemakers: Mauritspark. Trevianum <i>Fontysbegeleider: Thijs van Vugt, <a href="mailto:m.vanvugt@fontys.nl">m.vanvugt@fontys.nl</a></i></li> <li>Ruud Krewinkel: Mauritspark. Trevianum <i>Fontysbegeleider: Thijs van Vugt, <a href="mailto:m.vanvugt@fontys.nl">m.vanvugt@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 2.06</b></p>	<p><b>Engels</b> Voorzitter/discussiant: M. Jackson, <a href="mailto:m.jackson@fontys.nl">m.jackson@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Linda Vallen: Researching Motivation. Bonnefanten. <i>Fontysbegeleider: Hannie Lucassen, <a href="mailto:h.lucassen@fontys.nl">h.lucassen@fontys.nl</a></i></li> <li>Zanne de Visser: Target language as a medium of education. <i>Fontysbegeleider: Frans Hermans, <a href="mailto:f.hermans@fontys.nl">f.hermans@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 1.13</b></p>
<p><b>Geschiedenis</b> Voorzitter/discussiant: Peter Augustin (FLOS) <a href="mailto:p.augustin@fontys.nl">p.augustin@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Cindy Kuckelkorn: Broninterpretatie. <i>Fontysbegeleider: Jos Meuwissen, <a href="mailto:j.meuwissen@fontys.nl">j.meuwissen@fontys.nl</a></i></li> <li>Zoë Lenssen: Digitaal Leermateriaal. <i>Fontysbegeleider: Maurice Heemels, <a href="mailto:m.heemels@fontys.nl">m.heemels@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 0.02</b></p>	<p><b>Nederlands</b> Voorzitter/discussiant: H. Münstermann, <a href="mailto:henk.munstermann@ou.nl">henk.munstermann@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Sam Bocken: Van trukendoos naar theater. Betekenisvol redkundig ontleiden. <i>Fontysbegeleider: t.neutelings@fontys.nl</i></li> <li>Jesse Laven: Alternatief Literatuuronderwijs 3 vwo. <i>Fontysbegeleider: Paul Doesborgh, <a href="mailto:p.doesborgh@fontys.nl">p.doesborgh@fontys.nl</a></i></li> <li>Daphne Gootzen: Toetsen referentiekader. <i>Fontysbegeleider: Patrick Wenmakers, <a href="mailto:p.wenmakers@fontys.nl">p.wenmakers@fontys.nl</a></i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 0.03</b></p>
<p><b>FLOS-lectoraat (promovendi)</b> <b>Ontwikkeling van praktijkkennis en coachen van leraren</b> Voorzitter/discussiant: F. Criens (BC Broekhin) <a href="mailto:fcriens@broekhin.nl">fcriens@broekhin.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Niek van den Bogert. Visuele perceptie van klassensituaties door leraren <i>Fontysbegeleider: j.vanbruggen@fontys.nl</i></li> <li>Nele Coninx. Het coachen van leraren via het elektronisch oortje <i>Fontysbegeleider: k.kreijns@fontys.nl</i></li> </ul>	<p><b>Lokaal 0.13A</b></p>	<p><b>FLOS-lectoraat / OU</b> <b>De onderzoekshouding van leraren stimuleren</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>E.ten Haaf, G van Dijk (Connect College) / J. van Bruggen, K. Kreijns (FLOS-lectoraat) / G. Mennen (Blariacum). Inhoud van en ervaringen met de workshops 'Onderzoekende Houding' (40 minuten)</li> <li>Aukje Aben (Open Universiteit). Effecten van de scholing rond de onderzoekende houding (10 minuten).</li> </ul>	<p><b>Lokaal 0.09</b></p>

## 6. 2<sup>e</sup> ronde parallelsessies: presentaties leraren Academische Opleidingsscholen

15.30 – 16.20 uur

<p><b>Internationalisering</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.13A</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: M. Sevenich (FLOS) <a href="mailto:m.sevenich@fontys.nl">m.sevenich@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>L. van Tilburg (BC Broekhin). Internationale uitwisselingen, leuk of ook effectief?!</li> <li>J. van Montfort (BC Broekhin). Minor Internationalisering BC Broekhin – Fontys Sittard</li> </ul>	<p><b>Hindernissen bij keuzeprocessen</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 2.13</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: H. Münstermann (OU) <a href="mailto:henk.munstermann@ou.nl">henk.munstermann@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>J. Sanders/E. Geraedts (Blariacum). Leerstrategieën</li> <li>J. Peeters (Blariacum), Leren leren. leren leven en leren kiezen!</li> </ul>
<p><b>Vernieuwing van onderwijsconcepten</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.09</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: M. Vermeulen (OU) <a href="mailto:marjan.vermeulen@ou.nl">marjan.vermeulen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>J. Fasen (Connect College). Leiderschap onderzocht (de werkgroep Columbus)</li> <li>N. Roufs (Connect College). Werkgroep Columbus Connect College (stand van zaken)</li> <li>M. Weijers/L. Puijk (Sophianum). Behoud van kwaliteit in een krimpsituatie</li> </ul>	<p><b>Doorstroom van Boa naar VO</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.03</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: D. Tysmans (OU) <a href="mailto:daisy.tysmans@ou.nl">daisy.tysmans@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>M. Nijs (Blariacum). De effectiviteit van de overdracht Boa-VO</li> <li>P. Roosjen/G. Timmermans (Sintermeerten). De beter presterende leerling</li> <li>P. Verheesen (Sintermeerten). Hoe kunnen we leerlingen van het Sintermeertencollege beter sturen en motiveren?</li> </ul>
<p><b>Invloeden van identiteit en levensbeschouwing</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 1.13</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: J. Meuwissen (FLOS) <a href="mailto:j.meuwissen@fontys.nl">j.meuwissen@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>M. Fuldauer (BC Broekhin). Via drie-eenheid tot Da Vinci Code</li> <li>J. v.d. Poll (Trevianum). Kwaliteit en identiteit</li> <li>I. Lipsch (Sintermeerten). Actief Europees burgerschap: een zoektocht binnen het (aardrijkskunde) onderwijs</li> </ul>	<p><b>De motivatie van havo leerlingen</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.02</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: A. Klaijssen (OU) <a href="mailto:andrea.klaijssen@ou.nl">andrea.klaijssen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>M. Weijers/L.Puijk (Sophianum). Motivatie van havo 4 leerlingen op het Sophianum</li> <li>H. v.d. Wardt (P.van Horne). Leermotivatie van havo 4 leerlingen huiswerk maken</li> <li>F. Stals (P. van Horne). De rol van de docent bij de motivatie havo 5 leerling</li> </ul>
<p><b>Kwaliteitsverbetering rekenen en wiskunde-onderwijs</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.04</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: G. Nielissen (OU) <a href="mailto:ge.nielissen@ou.nl">ge.nielissen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>S. Trommelen (P. van Horne). Rekenonderwijs in de bovenbouw van de havo</li> <li>W. Sauren (Sophianum). Het rekenniveau van leerlingen op het Sophianum</li> <li>T. Bus/R. Cox (Trevianum). Toetsbeleid op de scholengroep Trevianum</li> </ul>	<p><b>Vakspecifieke aanpakken</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 2.06</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: J. Lutgerink (OU) <a href="mailto:jan.lutgerink@ou.nl">jan.lutgerink@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Colaris (Sintermeerten). Hoe beïnvloedt extra lestijd de schoolexamenresultaten?</li> <li>O. van Egmond (Sintermeerten). Feedback op toetsresultaten (in het scheikunde-onderwijs)</li> <li>G. Kirkels (P. van Horne). Krachten gebundeld: Ned. en Moderne Vreemde Talen</li> </ul>
<p><b>Auditieve leerondersteuning</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.01</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: T. Neutelings (FLOS) <a href="mailto:t.neutelings@fontys.nl">t.neutelings@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>N. Kelleter (BC Broekhin). Wat doet muziek met het brein?</li> <li>W. de Zwart (BC Broekhin). Effecten auditieve stimulatie op taalverwerking bij dyslecten</li> </ul>	<p><b>Ontwikkeling van personele ambities</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 1.06</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: M. Goes (OU) <a href="mailto:info@cc-onderwijs.nl">info@cc-onderwijs.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>J. Baart (BC Broekhin). Hoe blijven leraren in ontwikkeling?</li> <li>I. Heinen / J.Arendszen (Trevianum). De tweede stap. Ambities en binding met school van leraren</li> </ul>

## 7. 3<sup>e</sup> ronde parallelsessies: posterpresentaties 3<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS

16.30 – 17.15 uur

<p>Voorzitter/discussiant: Jeroen de Brouwer (FLOS)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Leren met muziek:</b> Laura van Aken, Nanda Brink, Jordi Deckers, Robbie Durst, Joey Tummers, Andrea Begic, Martijn Coolen, Koen Bisscheroux, Elin Borrebergs, Denise Daniëls. <i>Fontysbegeleider: Harold Koolen, <a href="mailto:harold.koolen@fontys.nl">harold.koolen@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Gebruik multimedia:</b> Tom Kessels, Larry Kerkhofs, Kim Potter. <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Het dyslexiebeleid op 2 middelbare scholen:</b> Bjorn Stoffels, Mark Weerts. <i>Fontysbegeleider: Reggie Berkers, <a href="mailto:r.berkers@fontys.nl">r.berkers@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Interne communicatie binnen de zorgstructuur:</b> Danny Bouwens, Dirk Kneepkens, Kristie Scholts. <i>Fontysbegeleider: Reggie Berkers, <a href="mailto:r.berkers@fontys.nl">r.berkers@fontys.nl</a></i></li></ul>	<p><b>Lokaal 0.01</b></p>
<p>Voorzitter/discussiant: Arjan Endeman (FLOS)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Structuur en beeld: De oplossing voor dyslectische leerlingen:</b> Woody Snellen, Yves Theunissen, Cheryl Verhagen. <i>Fontysbegeleider: Reggie Berkers, <a href="mailto:r.berkers@fontys.nl">r.berkers@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Samenwerkend leren:</b> Saskia Koenen, Hans Beckers, Laura Coenen. <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Etniciteit en motivatie:</b> Luc Dielemans, Kelsey Felix, Daan Hoogevonder. <i>Fontysbegeleider: Nele Coninx, <a href="mailto:ns.coninx@fontys.nl">ns.coninx@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Rollenspelen in het taalonderwijs:</b> Laura Rommerskirchen, Jill Ritterbeeks. <i>Fontysbegeleider: Niek van den Bogert, <a href="mailto:n.vandenbogert@fontys.nl">n.vandenbogert@fontys.nl</a></i></li></ul>	<p><b>Lokaal 0.02</b></p>
<p>Voorzitter/discussiant: Patrick Wenmakers (FLOS)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Dyslexiebeleid: Feit en fictie:</b> Dirk Helmes, Jelle Hünen. <i>Fontysbegeleider: Reggie Berkers, <a href="mailto:r.berkers@fontys.nl">r.berkers@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Webquest en leerlingmotivatie:</b> Kimberley van de Beek, Lars Heuvelmans, Milan Magneé. <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>De wereld op geel papier:</b> Daisy Koppen, Kyle Koch, Daphne Schroder. <i>Fontysbegeleider: Niek van den Bogert, <a href="mailto:n.vandenbogert@fontys.nl">n.vandenbogert@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Volgorde van toetsvragen:</b> Noud Fieten, Boy Hendriks, Carolien Schmitz. <i>Fontysbegeleider: Niek van den Bogert, <a href="mailto:n.vandenbogert@fontys.nl">n.vandenbogert@fontys.nl</a></i></li></ul>	<p><b>Lokaal 0.03</b></p>
<p>Voorzitter/discussiant: Wim Hassing (FLOS)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>ADHD in de klas:</b> Lars van Eckeren, Silvia Hanssen, Sven Janssen. <i>Fontysbegeleider: Reggie Berkers, <a href="mailto:r.berkers@fontys.nl">r.berkers@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Wel of niet visualiseren in het vmbo:</b> Han Beyer, Rosanne Quaden. <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Is samenwerkend leren motiverend?:</b> Sissy Bongarts, Nieke Veugen, Roos van Noort. <i>Fontysbegeleider: Nele Coninx, <a href="mailto:ns.coninx@fontys.nl">ns.coninx@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>De groene gezonde school:</b> Sanny Kerssemeeckers, Patrick Leise, Bertiëlle Michielsen. <i>Fontysbegeleider: Frank Schure, <a href="mailto:f.schure@fontys.nl">f.schure@fontys.nl</a></i></li></ul>	<p><b>Lokaal 0.09</b></p>
<p>Voorzitter/discussiant: Tim Neutelings (FLOS)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Effectieve motivatietechniek in het vmbo:</b> Yannick Hermans, Priscilla Maas, Rick Willems. <i>Fontysbegeleider: Nele Coninx, <a href="mailto:ns.coninx@fontys.nl">ns.coninx@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Begeleiding dyslexie in het mbo:</b> Milou Daniels, Sanne Schobbe. <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>De rol van gesegregeerd onderwijs op vriendschappen:</b> Lotte Houben, Karlijn Steijvers. <i>Fontysbegeleider: Niek van den Bogert, <a href="mailto:n.vandenbogert@fontys.nl">n.vandenbogert@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Sporteducatie in het vmbo:</b> Paul Lucas, Inge Sniijkers, Rik Beyer. <i>Fontysbegeleider: Frank Schure, <a href="mailto:f.schure@fontys.nl">f.schure@fontys.nl</a></i></li></ul>	<p><b>Lokaal 0.13A</b></p>
<p>Voorzitter/discussiant: Lotte Worms (FLOS)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Ik kies bewust:</b> Ward van Aalst, Maurits Koonen, Jorn van Hout. <i>Fontysbegeleider: Frank Schure, <a href="mailto:f.schure@fontys.nl">f.schure@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>De gezonde groene school:</b> Nick Lemmens, Jules Ramakers, Alex van Roekel. <i>Fontysbegeleider: Frank Schure, <a href="mailto:f.schure@fontys.nl">f.schure@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Gaming and natural language acquisition:</b> Stefan Ruigrok, Steffie Levels, Sven Beucken. <i>Fontysbegeleider: Niek van den Bogert, <a href="mailto:n.vandenbogert@fontys.nl">n.vandenbogert@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Invloed van samenwerkingsvormen op leeractiviteit:</b> Sanne Koppen, Alicia Hanssen. <i>Fontysbegeleider: Tom Boves, <a href="mailto:t.boves@fontys.nl">t.boves@fontys.nl</a></i></li><li>• <b>Authentic Materials: Does its use enhance learners' motivation:</b> Lottje Geraedts, Ronny Hameleers, Tessa snijkers, Zuzana Filipova. <i>Fontysbegeleider: Tom Boves, <a href="mailto:t.boves@fontys.nl">t.boves@fontys.nl</a></i></li></ul>	<p><b>Lokaal 0.04</b></p>

## 8. Achtergrondinformatie parallelsessies 1<sup>e</sup> ronde: 4<sup>e</sup> jaarsstudenten FLOS en promovendi

<p><b>Wiskunde</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.01</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: G. Nielissen OU, <a href="mailto:ge.nielissen@ou.nl">ge.nielissen@ou.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Sandra Wielders: Referentieniveaus rekenen.</b> DaCapo  <i>Fontysbegeleider: Jos van den Broek, <a href="mailto:jc.vandenbroek@fontys.nl">jc.vandenbroek@fontys.nl</a></i>  Onderzoek naar domeinen waarop leerlingen van het DaCapo College (vmbo) problemen hebben met rekenen. Alle examenkandidaten zijn getoetst op hun niveau van rekentaalvaardigheden.</p> <p><b>Daniëlle Beeren: Rekenbeleid op school.</b> Het Kwadrant  <i>Fontysbegeleider: Jos van den Broek, <a href="mailto:jc.vandenbroek@fontys.nl">jc.vandenbroek@fontys.nl</a></i></p>	<p><b>Economie</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 1.06</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: H. Koolen, <a href="mailto:harold.koolen@fontys.nl">harold.koolen@fontys.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Janique Derks: Gebruik internet.</b> B.C. Broekhin  <i>Fontysbegeleider: Nele Coninx, <a href="mailto:ns.coninx@fontys.nl">ns.coninx@fontys.nl</a></i>  Wanneer we paragrafen uit het tekstboek vervangen door internet, leidt dit dan tot betere resultaten bij leerlingen? Om dit te onderzoeken is er een website ontworpen, waarmee de experimentele groep heeft gewerkt, de controlegroep heeft vanuit het tekstboek gewerkt. Aan de hand van cijfers van het SO wat de leerlingen gemaakt hebben, wordt gekeken naar de resultaten. Via een enquête wordt gekeken naar de motivatie van de leerlingen.</p> <p><b>Olav Comans: Probleemgestuurd onderwijs.</b> Leeuwenborgh  <i>Fontysbegeleider: Raf Ensink, <a href="mailto:r.ensink@fontys.nl">r.ensink@fontys.nl</a></i>  Hoe kunnen de docenten van Leeuwenborgh Opleidingen de PGO lessen bij de topklas zo invullen dat de zelfstandigheid van de leerlingen toeneemt? Doel van het onderzoek is om docenten een gericht advies te kunnen geven om zelfstandigheid van leerlingen verder te ontwikkelen. Onderzoek via interviews met docenten Leeuwenborgh, lesobservaties, literatuuronderzoek.</p>
<p><b>Natuurkunde/Techniek</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.04</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: J. Lutgerink OU, <a href="mailto:jan.lutgerink@ou.nl">jan.lutgerink@ou.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Mark Prickaerts: Beta keuze meisjes.</b> Sint Maartenscollege  <i>Fontysbegeleider: Dave van Breukelen, <a href="mailto:d.vanbreukelen@fontys.nl">d.vanbreukelen@fontys.nl</a></i>  Onderzoek met behulp van vragenlijst, mindmaps en interviews, naar de motivatie van meisjes voor het vak natuurkunde en hun profielkeuze in de bovenbouw van havo-vwo van het St. Maartenscollege te Maastricht. Resultaten suggereren dat het gebruik van contextgericht onderwijs een positieve invloed heeft op de motivatie voor het vak natuurkunde en de kans voor de keuze voor een N-profiel vergroot.</p> <p><b>Hannie Janssen: Het wiel is al uitgevonden .Techniek en Geschiedenis.</b> Cita Verde  <i>Fontysbegeleider: Jos Smits, <a href="mailto:j.smits@fontys.nl">j.smits@fontys.nl</a></i>  Het samenspel tussen techniek en geschiedenis . Hoe kun je het vak techniek integreren bij het vak geschiedenis en vice versa bij LWOO-leerlingen om zo de leerlingen de samenhang tussen deze twee vakken duidelijk te maken? Onderzoek uitgevoerd op het Citaverde College via ontwikkeling en uitvoering lessenserie, vragenlijst en toetsen.</p>	<p><b>Duits</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 2.13</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: F. Böttcher FLOS, <a href="mailto:f.boettcher@fontys.nl">f.boettcher@fontys.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Kirsten de Vries: Jugendliteratur im Fremdsprachenunterricht.</b> St. Ursula. <i>Fontysbegeleider: Annette Gassdorf, <a href="mailto:a.gassdorf@fontys.nl">a.gassdorf@fontys.nl</a></i>  Onderzoek naar de invloed van lessen jeugdliteratuur in lessen Duits op motivatie van leerlingen 3-vmbo-gt van St. Ursula te Heythuysen. Op basis van theorie over motivatie en literatuuronderwijs is een lessenserie ontwikkeld en uitgeprobeerd. Door middel van een vragenlijst is de motivatie voor het vak Duits voor en na deze lessen gepeild.</p> <p><b>Juliane Krawczyk: Luistervaardigheid.</b> Leeuwenborgh <i>Fontysbegeleider: Corinne Struijs, <a href="mailto:c.struijs@fontys.nl">c.struijs@fontys.nl</a></i>  Wie kann man bestehende Materialien für den Fremdsprachenunterricht des Fachs Deutsch an der niederländischen Berufsschule Leeuwenborgh, im Bereich Economie, erweitern, um die Hörverstehensleistung auf dem Niveau A1 zu steigern?</p> <p><b>Justyna Iwaniec: Project Eifel.</b> Leeuwenborgh  <i>Fontysbegeleider: Ferun Böttcher, <a href="mailto:f.boettcher@fontys.nl">f.boettcher@fontys.nl</a></i>  In wie weit kann Projektarbeit mit einem landeskundlichen Bezug, die Motivation niederländischer Berufsschüler erhöhen? Entwicklung van onderwijsproject Ab in der Eifel voor leerlingen van de afdeling toerisme van het Leeuwenborgh College te Maastricht. Onderzoek met behulp van vragenlijst om na te gaan in hoeverre projectactiviteiten invloed hebben op de motivatie van leerlingen voor het vak Duits.</p>

<p><b>Aardrijkskunde</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 2.06</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: D. Tysmans OU, <a href="mailto:daisy.tysmans@ou.nl">daisy.tysmans@ou.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Sean van Engelen: De geologie van Zuid-Limburg bij de behandeling van het Nederlands landschap</b>  <i>Fontysbegeleider: Riet de Reijke, <a href="mailto:h.dereyke@fontys.nl">h.dereyke@fontys.nl</a></i>  Het Zuid-Limburgse landschap als omgevingsonderwijs. Waarom is het nodig dat het landschap van Zuid-Limburg wordt behandeld bij het thema Nederlands landschap, en met welke werkvorm kun je dat het beste doen? Door middel van een vragenlijst wordt bekeken hoeveel de leerlingen van het St.Janscollege afweten van het Nederlandse landschap, na het aansluitende thema in de methode WereldWijs te hebben behandeld. De kennis over enkele behandelde landschappen valt tegen, waaronder het Zuid-Limburgse landschap. Hoe kan dit het beste worden verholpen?</p> <p><b>Michael Hoedemakers en Ruud Krewinkel: Mauritspark.</b> Trevianum  <i>Fontysbegeleider: Thijs van Vugt, <a href="mailto:m.vanvugt@fontys.nl">m.vanvugt@fontys.nl</a></i>  Welke meerwaarde heeft een veldwerk/project ten opzichte van een les/lessenserie op het leereffect van leerlingen bij het project Mauritspark? Het onderzoek is gebaseerd op nieuwe kennis die ik voor leerlingen bereikbaar maak (vakgebied geschiedenis en aardrijkskunde). Hierbij wordt vergeleken tussen veldwerk en lessenserie. Opbrengsten en instrumenten zijn onder andere een veldwerk (interviews met bewoners), een lessenserie in de klas, een enquête naar de beleving van leerlingen en uitgewerkte beoordelingslijsten met daarbij horende criteria.</p>	<p><b>Engels</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 1.13</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: M. Jackson, <a href="mailto:m.jackson@fontys.nl">m.jackson@fontys.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Linda Vallen: Researching Motivation. Bonnefanten.</b>  <i>Fontysbegeleider: Hannie Lucassen, <a href="mailto:h.lucassen@fontys.nl">h.lucassen@fontys.nl</a></i></p> <p>Via een vragenlijst en interviews met leerlingen is nagegaan welke werkvormen motiverend werken in lessen Engels voor vmbo-leerlingen van het Bonnefantencollege Maastricht</p> <p><b>Zanne de Visser: Target language as a medium of education.</b>  <i>Fontysbegeleider: <a href="mailto:f.hermans@fontys.nl">f.hermans@fontys.nl</a></i></p>
<p><b>Geschiedenis</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.02</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: P. Augustin (FLOS) <a href="mailto:p.augustin@fontys.nl">p.augustin@fontys.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Cindy Kuckelkorn: Broninterpretatie.</b> Sint Janscollege  <i>Fontysbegeleider: Jos Meuwissen, <a href="mailto:j.meuwissen@fontys.nl">j.meuwissen@fontys.nl</a></i>  Dit afstudeerproject probeert antwoord te geven op de vraag welk didactisch hulpmiddel er tijdens de geschiedenislessen ingezet kan worden om vaardigheden die nodig zijn bij het interpreteren van historische spotprenten bij leerlingen optimaal te ontwikkelen. Aanleiding zijn de gebrekkige werkwijzen die veel geschiedenismethoden aanreiken op het gebied van spotprentanalyse. Het onderzoek is gericht op het ontwikkelen en uitbreiden van vakkennis in combinatie met didactische werkvormen, doorlopende leerlijnen en toepassing van samenwerkend leren in projectvorm.</p> <p><b>Zoë Lenssen: Digitaal Leermateriaal.</b> Mavo Roermond  <i>Fontysbegeleider: Maurice Heemels, <a href="mailto:m.heemels@fontys.nl">m.heemels@fontys.nl</a></i>  Binnen dit onderzoek staat de volgende hoofdvraag centraal: <i>Heeft het werken met digitaal leermateriaal bij het vak geschiedenis in de onderbouw van Mavo Roermond voordelen voor de dyslectische leerling ten opzichte van het werken op de traditionele manier?</i> Er wordt onder andere onderzoek gedaan naar de motivatie van de dyslectische leerlingen en het zorgbeleid van Mavo Roermond. Het onderzoek is nog in volle gang, dus nog niet alle resultaten zijn bindend.</p>	<p><b>Nederlands</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.03</b></span></p> <p>Voorzitter/discussiant: H. Münstermann, <a href="mailto:henk.munstermann@ou.nl">henk.munstermann@ou.nl</a></p> <p><i>Presentaties</i></p> <p><b>Sam Bocken: Van trukendoos naar theater. Betekenisvol redkundig ontleden. Connect College.</b>  <i>Fontysbegeleider: <a href="mailto:t.neutelings@fontys.nl">t.neutelings@fontys.nl</a></i>  Het redkundig ontleden van zinnen bij het vak Nederlands lijkt vaak meer op wiskunde: invullen en uitrekenen. In dit project uitgevoerd op het Connect College te Echt is onderzocht hoe grammaticaonderwijs betekenisvoller gemaakt kan worden. Met behulp van vakliteratuur, enquêtering en praktijkonderzoek zijn de alternatieven voor het onderwijs in ontleden onderzocht. De uitkomst: een nieuwe methode waarin de betekenis van de zin eindelijk eens centraal staat.</p> <p><b>Jesse Laven: Alternatief Literatuuronderwijs 3 vwo.</b> Grotius.  <i>Fontysbegeleider: Paul Doesborgh, <a href="mailto:p.doesborgh@fontys.nl">p.doesborgh@fontys.nl</a></i>  Onderzoek naar invoering van alternatief literatuuronderwijs in de derde klas van het vwo op enkele scholen in Limburg en de Randstad. Via vragenlijsten is onderzocht is of de overgang van klas 3 naar 4 wat betreft literatuuronderwijs soepeler verloopt als al in de 3<sup>e</sup> klas met literatuuronderwijs wordt gestart. Daaraan gekoppeld zijn ook hiaten in referentieniveaus Nederlands in kaart gebracht.</p> <p><b>Daphne Gootzen: Toetsen referentiekader.</b> Valuas.  <i>Fontysbegeleider: Patrick Wenmakers, <a href="mailto:p.wenmakers@fontys.nl">p.wenmakers@fontys.nl</a></i>  Het Valuascollege zet vaardigheden centraal in de lessen Nederlands voor het 1e leerjaar van vmbo-t. De lesopbouw voldoet aan het door het ministerie ingevoerde referentiekader, dat richtlijnen bevat om de kwaliteit van taal- en rekenonderwijs te verbeteren. De toetsen zijn hier echter nog niet aan aangepast. Het Valuascollege heeft opdracht gegeven om de huidige spreek- en schrijftoetsen te analyseren.</p>

**Promovendi FLOS-lectoraat****Lokaal 0.13A****Ontwikkeling van praktijkkennis en coachen (met een oortje) van leraren***Voorzitter/discussant: F. Criens [fcriens@broekhin.nl](mailto:fcriens@broekhin.nl)***Visuele perceptie van klassensituaties door leraren***N. van den Bogert, [n.vandenbogert@fontys.nl](mailto:n.vandenbogert@fontys.nl)*

Goed klassenmanagement begint bij doorhebben wat er in je klas gebeurt. De verschillen in visuele waarneming tussen studenten lero en ervaren docenten werd onderzocht. Oogbewegingen van deelnemers werden opgenomen terwijl zij opnames van klassensituaties bekeken. Tijdens een discussie worden toepassingen voor onderwijs verkend.

**Het coachen van leraren via het elektronisch oortje***Nele Coninx, [ns.coninx@fontys.nl](mailto:ns.coninx@fontys.nl)*

Met synchroon (coachen is het mogelijk om leraren tijdens de les via een "oortje" directe feedback te geven. Het handelen van de leraar en de interactie met de groep wordt vanuit een andere ruimte geobserveerd door de coach. Via het oortje worden door een begeleider aanwijzingen ingefluisterd. Deze geeft direct feedback op het handelen van de leraar in de klas op basis van een vooraf gestelde leervraag. De leraar wordt zo in staat gesteld zijn denken en handelen, in de lessituatie zelf, te sturen. Het onderzoek richt zich op effecten van deze manier van coachen.

**FLOS-lectoraat / OU****Lokaal 0.09****De onderzoekshouding van leraren stimuleren****Workshops Onderzoekende Houding***J. van Bruggen, K. Kreijns (FLOS-lectoraat) / E. ten Haaf, G. van Dijk (Connect College), G. Mennen (Blariacum) [j.vanbruggen@fontys.nl](mailto:j.vanbruggen@fontys.nl) / [k.kreijns@fontys.nl](mailto:k.kreijns@fontys.nl) / [e.tenhaaf@connectcollege.nl](mailto:e.tenhaaf@connectcollege.nl) / [g.vandijk@connectcollege.nl](mailto:g.vandijk@connectcollege.nl) / [g.mennen@blariacum.nl](mailto:g.mennen@blariacum.nl)*

In het najaar is een reeks workshops gegeven voor scholen van de AOSL gericht op bevordering van de onderzoekende houding. In deze workshop gaan we in op de doelen en werkwijzen van de workshops aan de hand van de ervaringen bij het Connect College.

**Effecten van de scholing rond de onderzoekende houding  
(n.a.v. cursus 'Onderzoek en onderzoekende houding')***A. Aben, [aukje.aben@ou.nl](mailto:aukje.aben@ou.nl)*

Doel van dit project was om docenten een meer 'onderzoekende houding' te laten ontwikkelen. Hiertoe hebben docenten van de AOS'en een cursus gevolgd, bedoeld om hun connotaties rond 'onderzoekscultuur' positief te beïnvloeden. In de presentatie op 5 april wordt dieper ingegaan op de cursusinhoud en de opbrengsten ervan voor de deelnemers

## 9. Achtergrondinformatie parallelsessies 2<sup>e</sup> ronde: leraren Academische Opleidingscholen

<p><b>Internationalisering</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.13A</b></span> Voorzitter/discussant: M. Sevenich, <a href="mailto:m.sevenich@flos.nl">m.sevenich@flos.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"><li><b>Internationale uitwisselingen, alleen maar leuk of ook effectief?!</b> L. van Tilburg, <a href="mailto:lvantilburg@broekhin.nl">lvantilburg@broekhin.nl</a> Heeft een week uitwisseling in Frankrijk een meerwaarde voor het vak Frans? Het doel van het onderzoek was, de meerwaarde van uitwisselingen aan te tonen, met inachtneming van de problematiek van de school om lesuitval te kunnen verantwoorden naar collega's, ouders en inspectie.</li><li><b>Minor Internationalisering BC Broekhin – Fontys Sittard</b> J. van Montfort, <a href="mailto:ivanmontfort@broekhin.nl">ivanmontfort@broekhin.nl</a> Sinds 2010 organiseert BC Broekhin het praktijkgedeelte van de minor internationalisering voor studenten van de lerarenopleiding. Uit eerder onderzoek (deelproject II van de Academische school) zijn competenties opgesteld door leraren die zich bezighouden met internationalisering. Studenten volgen workshops, doen onderzoekjes op BC Broekhin en maken een les/ internationaliseringsactiviteit die zij vervolgens presenteren.</li></ul>	<p><b>Invloeden van identiteit en levensbeschouwing</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 1.13</b></span> Voorzitter/discussant: J. Meuwissen, <a href="mailto:j.meuwissen@fontys.nl">j.meuwissen@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"><li><b>Van drie-eenheid tot Da Vinci Code</b> M. Fuldauer, <a href="mailto:mfuldauer@broekhin.nl">mfuldauer@broekhin.nl</a> Wat houdt het dogma van de drie-eenheid in voor de Rooms-Katholieke Kerk? Dit is onderzocht door literatuuronderzoek. Het onderzoek geeft een voorbeeld van een manier waarop onbekende, moeilijke theorie op een uitdagende manier kan worden uitgelegd aan leerlingen.</li><li><b>Kwaliteit en identiteit</b> J. v.d. Poll, <a href="mailto:j.poll@trevianum.nl">j.poll@trevianum.nl</a> In hoeverre draagt de open katholieke identiteit van de scholengroep Trevianum bij aan de kwaliteit van het onderwijs? Een narratief onderzoek naar een relatie tussen identiteit en kwaliteit, waarin de identiteitstheorie van Ricoeur centraal staat. Het onderzoek wil een bijdrage leveren aan de discussie rondom identiteit.</li><li><b>Actief Europees burgerschap: een zoektocht binnen het (aardrijkskunde) onderwijs</b> I. Lips, <a href="mailto:ilipsch@sintermeerten.nl">ilipsch@sintermeerten.nl</a> Hoe kunnen het eindexamenprogramma aardrijkskunde, methodes en ander (extra) lesmateriaal bijdragen aan actief Europees burgerschap? Sinds een aantal jaren zijn scholen verplicht om in hun onderwijs aandacht te besteden aan burgerschap. Het blijkt voor veel docenten moeilijk dit in concrete lessen om te zetten. Onderzocht is in hoeverre methodes aardrijkskunde (met als onderzoeksgebied de bovenbouw van het havo) aandacht besteden aan burgerschap.</li></ul>
<p><b>Vernieuwing van onderwijsconcepten</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.09</b></span> Voorzitter/discussant: M. Vermeulen, <a href="mailto:marjan.vermeulen@ou.nl">marjan.vermeulen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"><li><b>Leiderschap onderzocht</b> (het ontstaan van de werkgroep Columbus) J. Fasen, <a href="mailto:jfasen@connectcollege.nl">jfasen@connectcollege.nl</a> Binnen het Connect College zijn twee jaar geleden leraren het zgn Columbus project gestart. Volgens eigen inzicht hebben deze leraren de leerprocessen voor vmbo leerlingen opnieuw vorm gegeven. We hebben onderzocht hoe je aan zo'n ontwikkeling leiding geeft. De methode van de Leergeschiedenis werd gebruikt.</li><li><b>Werkgroep Columbus Connect College</b> (de huidige stand van zaken) N. Roufs, <a href="mailto:nroufs@connectcollege.nl">nroufs@connectcollege.nl</a> De werkgroep Columbus wil meer activerende werkvormen m.b.v. ict toepassen in de lessen om de resultaten en de motivatie te verbeteren. Intern wordt de praktische uitvoering van de werkgroep en onderlinge verbanden tussen de begrippen onderzocht m.b.v. enquêtes en interviews.</li><li><b>Behoud van kwaliteit in een krimp situatie</b> M. Weijers/L. Puijk, <a href="mailto:m.weijers@sophianum.nl">m.weijers@sophianum.nl</a> / <a href="mailto:l.puijk@sophianum.nl">l.puijk@sophianum.nl</a> Ingegeven door de bevolkingsontwikkeling houdt de werkgroep AOSL zich bezig met de vraag "Welke mogelijkheden zijn er om binnen de voorziene krimp situatie op het Sophianum kwalitatief goed onderwijs te kunnen blijven geven". Via de moderatiemethode wordt vastgesteld wat onder kwalitatief goed onderwijs wordt verstaan. Dit wordt gekoppeld aan bewezen onderwijskundige en didactische concepten om zo tot een bij het Sophianum passend concept te komen dat bijdraagt aan de oplossing van de gevolgen van de krimp.</li></ul>	<p><b>Kwaliteitsverbetering rekenen en wiskundeonderwijs</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.04</b></span> Voorzitter/discussant: G. Nielissen, <a href="mailto:ge.nielissen@ou.nl">ge.nielissen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"><li><b>Rekenonderwijs in de bovenbouw van de havo</b> S. Trommelen, <a href="mailto:susanne.trommelen@pvanhorn.nl">susanne.trommelen@pvanhorn.nl</a> Wat voor gevolgen heeft de invoering van de rekentoets voor het rekenonderwijs in de havo bovenbouw? In 2013-2014 maakt de rekentoets deel uit van het examen. Uit een pilot bleek dat slechts 59% binnen de havo deze rekentoets haalde. Een reden om te kijken naar mogelijke verbeteringen van het rekenonderwijs binnen havo.</li><li><b>Het rekenniveau van de leerlingen op het Sophianum</b> W. Sauren, <a href="mailto:w.sauren@sophianum.nl">w.sauren@sophianum.nl</a> Er zijn zorgen over het reken- en taalniveau van het voortgezet onderwijs. Nederland daalt in de internationale ranglijsten. Sinds 1 augustus 2010 is de wet referentieniveaus Nederlandse Taal en Rekenen van kracht. Vanaf het schooljaar 2013-2014 zal het taal- en rekenniveau worden getoetst. Dit zal deel gaan uitmaken van het examenprogramma. Om deze reden is het van belang te weten in hoeverre het landelijk geëist niveau door de leerlingen beheerst wordt, om indien nodig een passend plan van aanpak op te kunnen stellen.</li><li><b>Toetsbeleid op de Scholengroep Trevianum</b> T. Bus/R. Cox, <a href="mailto:t.bus@trevianum.nl">t.bus@trevianum.nl</a> / <a href="mailto:r.cox@trevianum.nl">r.cox@trevianum.nl</a> In welke mate zijn de verschillen tussen de schoolexamencijfers (SE) en de eindexamencijfers (CSE) een gevolg van het huidige toetsbeleid op de Trevianum Scholengroep? Middels semi-structureerde interviews willen we helderheid krijgen in het hoe en waarom van de zwakke beoordeling die de onderwijsinspectie</li></ul>



<p><b>Auditieve leerondersteuning</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.01</b></span></p> <p>Voorzitter/discussant: T. Neutelings, <a href="mailto:t.neutelings@fontys.nl">t.neutelings@fontys.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Wat doet muziek met het brein?</b> N. Kelleter, <a href="mailto:nkelleter@broekhin.nl">nkelleter@broekhin.nl</a> 'Muziek Verbindt' brengt ondermeer de fenomenen aan het licht van Parkinsonpatiënten, lichamelijk opgesloten, amnesiepatiënten en mentaal gevangen die enkel ontsnappen aan deze kwellingen wanneer ze in aanraking komen met muziek. In tijd van bezuinigingen is muziek als schoolvak kwetsbaarder dan ooit. Immers, wat heb je eraan?</li> <li>• <b>Effecten auditieve stimulatie op taalverwerking bij dyslecten</b> W. de Zwart, <a href="mailto:wdezwart@broekhin.nl">wdezwart@broekhin.nl</a> Welke positieve effecten op taalverwerking (spelling, lezen, benoemselheid, klankverwerking, geheugen) kan bij dyslecten (V.O.) verkregen worden na behandeling met Johansen-IAS therapie.</li> </ul>	<p><b>Doorstroom van Boa naar VO</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.03</b></span></p> <p>Voorzitter/discussant: V. Hermans, <a href="mailto:verenice.hermans@ou.nl">verenice.hermans@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Overdracht Boa-VO</b> M. Nijls, <a href="mailto:mnijs@blariacum.nl">mnijs@blariacum.nl</a> "Hoe effectief is de overdracht tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs?" Dit is onderzocht middels dossieronderzoek, vragen voor mentoren kgt, interviews met basisschool leerkrachten, verzamelstaten, statistieken en datasets.</li> <li>• <b>De beter presterende leerling</b> P. Roosjen/ G. Timmermans, <a href="mailto:ppkroosjen@sintermeerten.nl">ppkroosjen@sintermeerten.nl</a> / <a href="mailto:gpmtimmermans@sintermeerten.nl">gpmtimmermans@sintermeerten.nl</a> Hoe komt het dat op onze school relatief veel leerlingen beter presteren dan bij binnenkomst (cito, schooladvies) werd verwacht? Kunnen we met de uitkomst van het onderzoek (middels enquêtes en interviews) de docenten qua docerestijl hierop laten inspelen? Vertonen de leerlingen overeenkomsten qua leerstijl? Bestaat er op andere scholen ook zo'n groep, en hoe houdt die andere school er rekening mee?</li> <li>• <b>Hoe kunnen we leerlingen van het Sintermeertencollege beter sturen en motiveren?</b> P. Verheesen, <a href="mailto:pe.verheesen@sintermeerten.nl">pe.verheesen@sintermeerten.nl</a> In hoeverre kunnen de docenten van het Sintermeertencollege de leerlingen van 4 en 5 havo motiveren rekening houdend met het puberbrein</li> </ul>
<p><b>Hindernissen bij keuzeprocessen</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 2.13</b></span></p> <p>Voorzitter/discussant: H. Münsterman, <a href="mailto:henk.munstermann@ou.nl">henk.munstermann@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Leerstrategieën</b> E. Molenaar/J. Sanders, <a href="mailto:emolenaar@blariacum.nl">emolenaar@blariacum.nl</a> / <a href="mailto:j.sanders@blariacum.nl">j.sanders@blariacum.nl</a> Is een verschil in leerstrategieën de oorzaak van de tegenvallende toetsresultaten van havo-4 leerlingen die afkomstig zijn van vmbo-4TL in de eerste en tweede periode? Op basis van literatuuronderzoek, lesobservaties, leerling-enquêtes en cijfervergelijking proberen we een antwoord te krijgen op deze vraag.</li> <li>• <b>Leren leren, leren leven en leren kiezen!</b> J. Peeters, <a href="mailto:jokpeeters@blariacum.nl">jokpeeters@blariacum.nl</a> Welke invloed ervaren de leerlingen van de Basis- en Kaderberoepsgerichte Leerweg van het Blariacumcollege op de keuze van hun vervolgopleiding en het ontwikkelen van de loopbaancompetentie opleidings- en werkexploratie door voor het LOB-proces relevante buitenschoolse activiteiten? Wat is de rol van verschillende actoren, te weten ouders, mentor, beroepsgerichte vakdocent en (ambulant) begeleider in het ontwikkelen van deze loopbaancompetentie?" Dit wordt onderzocht met behulp van actieonderzoek. Vanuit de resultaten is een verbeterplan opgesteld.</li> </ul>	<p><b>De motivatie van havo leerlingen</b> <span style="float: right;"><b>Lokaal 0.02</b></span></p> <p>Voorzitter/discussant: A. Klaijssen, <a href="mailto:andrea.klaijssen@ou.nl">andrea.klaijssen@ou.nl</a></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Motivatie van havo 4 leerlingen op het Sophianum</b> M. Weijers/L. Puijk, <a href="mailto:m.weijers@sophianum.nl">m.weijers@sophianum.nl</a> / <a href="mailto:l.puijk@sophianum.nl">l.puijk@sophianum.nl</a> Welke middelen kan een docent tijdens zijn les gebruiken om leerlingen van havo 4 op het Sophianum meer te motiveren? Middels enquêtes zijn leerlingen en docenten van deze klassenlaag bevraagd. Door dit onderzoek hebben de docenten een grote variëteit aan motivatieverhogende middelen aangereikt gekregen die zij tijdens de les kunnen inzetten.</li> <li>• <b>Leermotivatie H4 leerlingen m.b.t. huiswerk maken</b> H. v.d. Wardt, <a href="mailto:heinz.vdwardt@pvanhorne.nl">heinz.vdwardt@pvanhorne.nl</a> Leerlingen hebben last van uitstelgedrag en lopen daardoor studieovertraging op. Wat kun je als docent doen om de motivatie van leerlingen te stimuleren zodat ze beter hun huiswerk gaan maken? Op basis van een vragenlijst, interviews, literatuuronderzoek, beschrijvende- en multivariate analyse wordt hier een antwoord op gezocht. Opbrengst: aanbevelingen, adviezen verder onderzoek</li> <li>• <b>De rol van de docent bij de motivatie van de havo 5 leerling</b> F. Stals, <a href="mailto:frank.stals@pvanhorne.nl">frank.stals@pvanhorne.nl</a> De maatschappij is de oorzaak van de dalende motivatie van leerlingen! Is dat zo? Door middel van een enquête en interviews is een beeld ontstaan welke docentcompetenties belangrijk zijn in relatie tot de motivatie van de havo 5 leerling van de Philips van Horne. Daarnaast is onderzocht in welke mate deze competenties op dit moment aanwezig zijn bij de docenten havo 5. Verschillende aanbevelingen zijn voortgekomen uit dit onderzoek.</li> </ul>

## Vakspecifieke aanpakken

Voorzitter/discussant: J. Lutgerink , [jan.lutgerink@ou.nl](mailto:jan.lutgerink@ou.nl)

## Lokaal 2.06

- **Hoe beïnvloedt extra lestijd de schoolexamenresultaten?**  
A. Colaris, [ahj.colaris@sintermeerten.nl](mailto:ahj.colaris@sintermeerten.nl)  
Via een matched pair pretest – posttest controled group design is voor één groep leerlingen bovenop de drie reguliere natuurkundelesuren wekelijks één extra lesuur ingeroosterd gedurende een periode van 14 weken. 89 VWO 6-leerlingen verdeeld over twee scholen hebben deelgenomen in ons onderzoek.
- **Feedback op toetsresultaten (in het scheikundeonderwijs)**  
O. van Egmond, [so.egmond@sintermeerten.nl](mailto:so.egmond@sintermeerten.nl)  
Leidt het geven van gedetailleerde feedback die gerelateerd is aan specifieke leerdoelen op toetsresultaten tot een verbetering in prestaties? Het betreft een experimentele studie uitgevoerd onder 38 vijf vwo leerlingen voor het vak scheikunde. Na een toets volgt feedback en aansturing om problemen te verhelpen in keuze werktijd uren.
- **Krachten gebundeld: Nederlands en Moderne Vreemde Talen.**  
G. Kirkels, [gerrie.kirkels@pvanhorne.nl](mailto:gerrie.kirkels@pvanhorne.nl)  
Wat is concreet nodig om een samenwerking tussen de vakgroepen Nederlands en Moderne Vreemde Talen te creëren waardoor de leerlingen verbanden leggen tussen de theorie van de Nederlandse grammatica en die van de vreemde talen? Deze samenwerking zou de scores verbeteren.

## Ontwikkeling van personele ambities

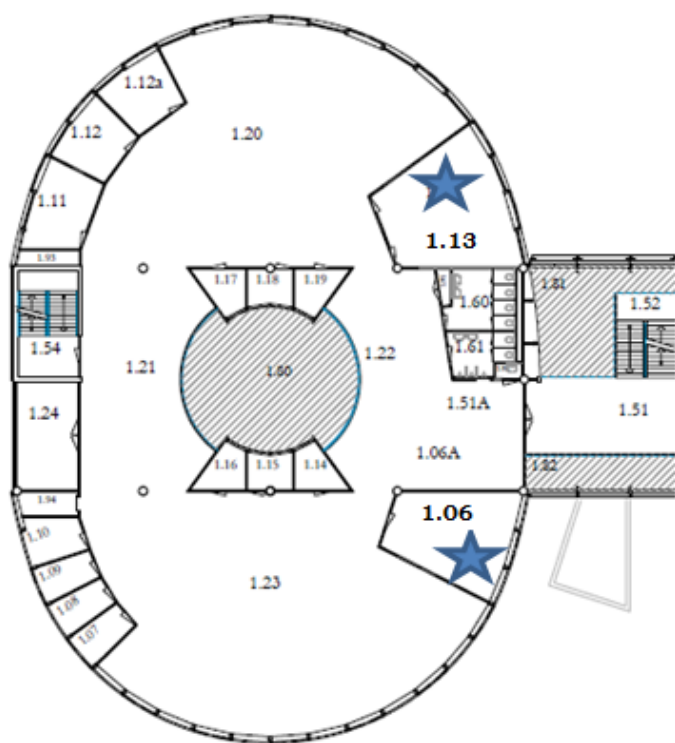
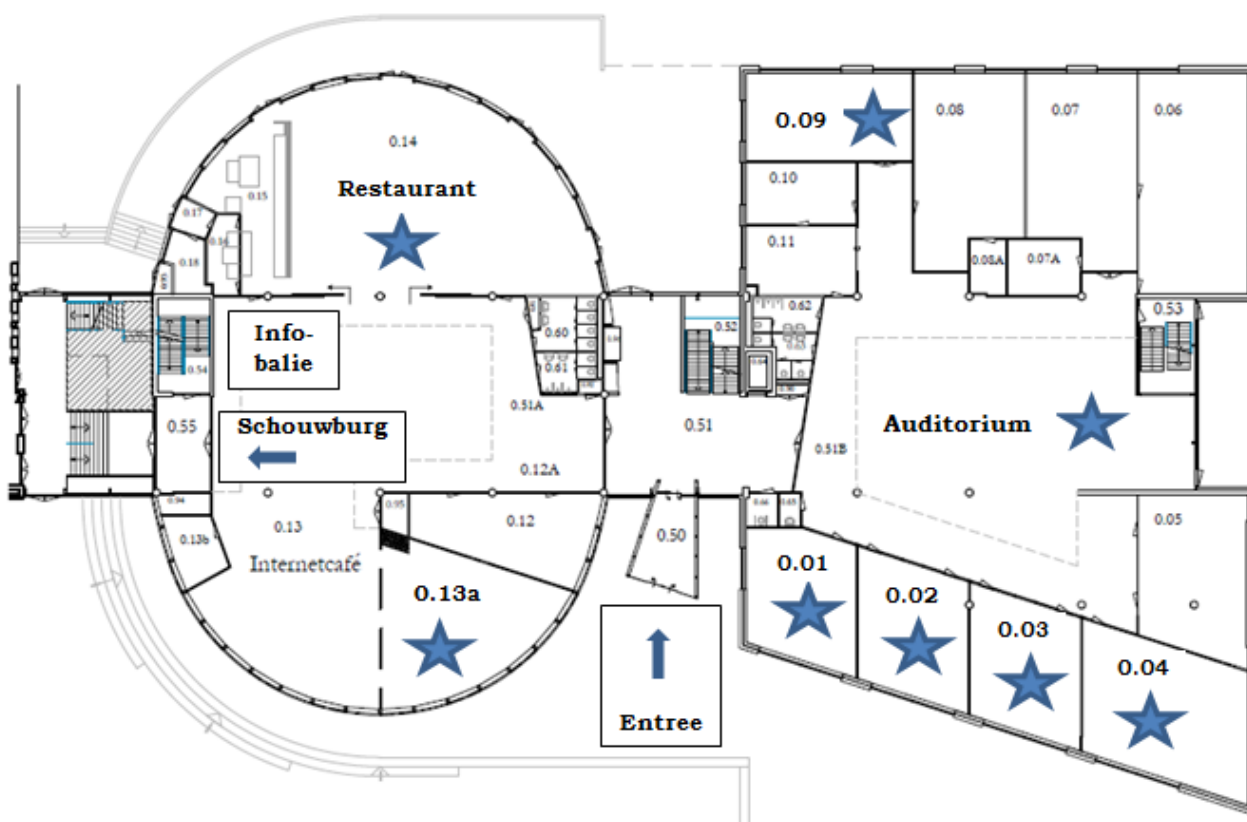
Voorzitter/discussant: M. Goes, [miriam@cc-onderwijs.nl](mailto:miriam@cc-onderwijs.nl)

## Lokaal 1.06

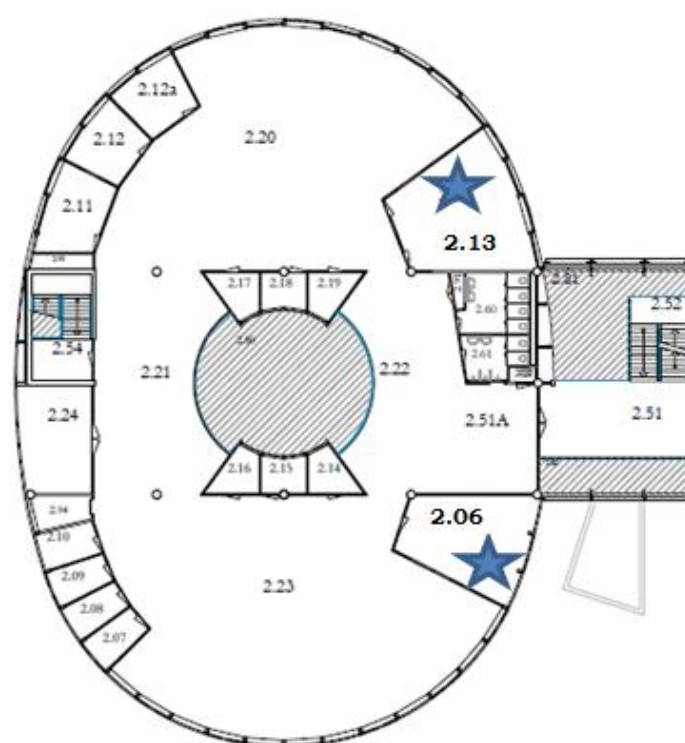
- **Hoe ontstaat een vraag?**  
J. Baart, [jbaart@broekhin.nl](mailto:jbaart@broekhin.nl)  
Verandering is een continue factor in de schoolorganisatie maar ook in de lessituatie. Als deze stelling correct is, dan betekent dit dat de continuïteit in de verandering zit. Het is daarmee relevant om te weten onder welke omstandigheden docenten en leerlingen in staat zijn om continue in ontwikkeling te blijven op basis van intrinsieke motivatie. We willen met dit onderzoek docenten en leerlingen op basis van intrinsieke motivatie samen laten leren.
- **De tweede stap**  
I. Heinen / J. Arendsen , [i.heinen@trevianum.nl](mailto:i.heinen@trevianum.nl) / [j.arendsen@trevianum.nl](mailto:j.arendsen@trevianum.nl)  
Dit onderzoek brengt de ambities en binding met de school van docenten in kaart binnen het Trevianum. Dit werd gedaan op basis van een literatuurstudie, individuele gesprekken en een enquête binnen de doelgroep. Een van de conclusies is dat vooral eerstegraads docenten gevoelig zijn voor een zgn. Tweede Stap.

# 10. Plattegrond Fontysgebouw: sessielokalen

BEGANE GROND:



1E VERDIEPING



2E VERDIEPING

